

Uitwisselingsprogramma Ecokids

Visie en uitgangspunten

Het uitwisselingsprogramma Ecokids stelt kinderen in staat iets te leren van en over kinderen, omgevingen, milieus en wijzen van leven in andere (armere) delen van de wereld. Dit gebeurt aan de hand van informatie die zij van kinderen van hun eigen leeftijd uit “daar” ontvangen en het actief bestuderen hiervan.

Hierdoor ontstaat (dieper) begrip voor elkaar, een basis voor het tegengaan van vooroordelen, het ontwikkelen van sympathie en een betrokken houding tegenover mensen uit andere culturen met andere wijzen van leven. Het uitwisselingsprogramma stelt kinderen, leraren en scholen in staat van elkaar te leren.

Behalve het vak biologie heeft het ecokidsprogramma door het onderdeel uitwisseling ook betrekking op het vak wereldoriëntatie in het (basis)onderwijs. De “mondiale vorming” dient bij kinderen een mens- en wereldbeeld te ontwikkelen, gericht op een vreedzame, rechtvaardige en (ecologisch) duurzame samenleving. Daartoe behoren zowel het zoeken en erkennen van een fundamentele gelijkheid als het leren omgaan met verscheidenheid en tegenstellingen.

Het ecokidsprogramma heeft zowel een natuur- en milieueducatieve component als een ontwikkelingseducatieve en bevordert het besef van verantwoordelijkheid voor natuur en milieu, zowel plaatselijk als wereldwijd.

Het programma is pas echt geslaagd als de activiteiten niet incidenteel en geïsoleerd van het totale schoolprogramma worden uitgevoerd, maar onderdeel zijn van een leerplan waardoor het kind de kans krijgt zijn persoonlijkheid te ontplooien als toekomstige wereldburger.

Een (toekomstige) wereldburger die zijn/haar ideeën en opvattingen niet baseert op vooroordelen en stereotypen maar leert leven met verschillen en tegenstellingen.

Het kind leert omgaan met verschillen in opvattingen in de school “hier” en met de mondiale verscheidenheid.

Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig:

- met andere mensen
- met (zintuiglijke) waarneming van natuur en cultuur

Je groeit aan anderen en het andere. Dit betekent dat er bij voorkeur persoonlijke relaties gelegd moeten worden tussen kinderen (en volwassenen) “hier” en “daar” en daarin ervaringen op elkaar betrokken moeten worden op het gebied van natuur en cultuur. Vervolgens deze met elkaar confronteren en uitwisselen, onder het motto anderen hebben een andere culturele achtergrond en daar valt van te leren.

De aarde als huis

De mens draagt verantwoordelijkheid voor de (leefbaarheid) van de aarde. De aarde als huis voor planten, dieren en mensen. Dezelfde mens die door zijn milieubelastende manier van leven de aarde onleefbaarder maakt. Dit geldt het sterkst voor ons, mensen in het rijke westen. Kinderen zijn zich hiervan bewust maar voelen ze zich hier ook verantwoordelijk voor?

Kinderen kunnen zich niet verantwoordelijk voelen voor het aarde-huis als ze geen verantwoordelijkheid voelen voor zichzelf, de eigen gezondheid, de wijze van leven, de familie, vrienden, medescholieren, het stukje aarde van de eigen buurt. Daarom richt het ecokidsprogramma zich eerst op het nabije.

Het ecokidsprogramma; het nabije en het verre

Het ecokidsprogramma volgt zowel “hier” als “daar” een vast stramien. Het ervaren en beleven van de natuur en het milieu vindt plaats in de directe leefomgeving van de kinderen. Te beginnen op de school en de schoolspeelplaats. Kinderen gaan ontdekken dat natuur zich ook hier voor doet. (er groeit onkruid, struiken en bomen bepalen het karakter, maar ook de aanwezigheid van speelmogelijkheden, er vliegen vogels, kleine beestjes leven in de grond, er zijn insecten, je ziet wolken in de lucht en voelt de wind etc.) Soms wordt een plattegrond van de schoolspeelplaats gemaakt met daarop aangegeven de windrichtingen. Daarna volgt de wijkverkenning, aan de hand van een plattegrond (waar staat de school, jouw huis) en wordt er ontdekt waar natuur is in de wijk, wat mooie plekken zijn, leuke plekken, je favoriete plek en wat er verbeterd kan worden in de wijk. Dit thema kan nog uitgediept worden met de verkiezing van de “groenste straat”, het interviewen van bewoners over hun oordeel van de wijk (natuur, veiligheid, leefbaarheid). De volgende stap is dat de kinderen de natuur aan de stadsrand gaan ontdekken. De stadsrand dicht bij school. Ook daar kan weer een (stads)plattegrond gebruikt worden. Ze ontdekken de diversiteit van wilde planten, vogels, het slootleven en ook het unieke van iedere soort.

De ervaringen die bij deze activiteiten worden opgedaan worden over en weer uitgewisseld. Afhankelijk van de mogelijkheden per brief of e-mail. Ook foto's, producten en mensen die kinderen ontmoeten, dragen bij aan het besef van verbinding en verbondenheid. Kinderen vergelijken het nabije en het vertrouwde enerzijds en het verre en vreemde anderzijds, dit leidt tot nieuwsgierigheid en ze worden zich bewust van de verschillen en overeenkomsten. Beide perspectieven vullen elkaar aan en de kinderen gaan de relatie tussen het verre en het nabije ontdekken. Dit vergelijken is het vruchtbaarst als de kinderen in hun eigen omgeving onderzoek hebben gedaan en dit kunnen vergelijken met soortgelijk onderzoek “daar”.

Waar kan het over gaan? Ervaringsgebieden

Vergelijken doe je aan de hand van aandachtspunten die door de leerkrachten “hier” en “daar” van te voren overeen gekomen zijn, waarbij het uitgangspunt de directe leefomgeving van het kind is.

Daarbij zijn de didactische principes van exemplarisch leren (niet het vele is goed, maar het goede is veel) en van ontdekkend-onderzoekend leren belangrijk.

De kinderen gaan in kleine groepjes (5 à 6 leerlingen met begeleiding) op pad en doen onderzoek in hun eigen omgeving en brengen daarover allereerst verslag uit aan de andere groepjes van de klas. Dit verslag wordt vervolgens op papier gezet om te gebruiken voor het verslag aan de partnergroep. Engels is daarbij de voertaal. Het taalverschil vormt een probleem bij de communicatie, maar tevens een uitdaging en een stimulans voor vreemde

talen-onderwijs. Er kan ook gebruik gemaakt worden van andere middelen dan geschreven taal, zoals tekeningen, foto's en webcam.

Tenslotte voorbeelden van onderwerpen die in het uitwisselingsprogramma aan de orde kunnen komen:

- het weer
- inrichting van de school en schoolspeelplaats
- omgeving van de school, wijkverkenning
- leefbaarheid van de wijk (verkeer, winkels, speelmogelijkheden, afval etc)
- natuur aan de stadsranden
- voorkomende wilde planten, vogels, dieren
- water
- het landschap
- voeding
- teelt van gewassen (als er schooltuintjes zijn kunnen kinderen ervaringen over eigen gewasteelt uitwisselen)
- afval(problematiek)
- (school)feesten

Gouda, februari 2007

Ton van Rossum, consulent Stichting Ecokids Nederland